

Säng ritad 1933 för Svenskt tenns visningsbostad i de berömda funkisradhusen i Ålsten, de så kallade Per Albin-husen, 10 000 kr för ett par, Stockholmodern.

Glas ur servisen Björn, för Reijmyre glasbruk 1937, grön ölkupa, 195 kr, blått vinglas, 150 kr, båda Å la carte antik, rött selterglas, 225 kr, Apollo antik. Snaps-, madeira-, grogg- och starkvinsglas ingick också; Trägårdh formgav även en shaker och olika karaffmodeller för Reijmyre: "Jag skulle få procent på försäljningen, men har aldrig fått ett öre", sa han 1996 i en intervju. Bord för Svenskt tenn, från 1928–29, pris på förfrågan, Jacksons. Vägvasen, ritad på 30-talet, är åter i produktion, 6 570 kr, Svenskt tenn.

BJÖRN TRÄGÅRDH (1908–98), konstnär, formgivare och inredningsarkitekt.

Björn Trägårdh slog igenom med exklusivt eleganta, superfunktionalistiska möbler och objekt för Svenskt tenn, där han var konstnärlig rådgivare och ledande designer 1927–34. Men sagan fick ett abrupt slut när Svenskt tenns ägare Estrid Ericson tog in Josef Frank i företaget. Björn Trägårdh lämnade den svenska design- och inredningsvärlden åt sitt öde, med en tio dagar lång sejour på Reijmyre glasbruk 1937 som ett undantag. Han bytte liv; skilde sig från textilkonstnärinnan Göta Trägårdh – med vilken han fick sonen Jan Trägårdh, sedermera namnkunnig profil inom dansk industridesign – och flyttade till Frankrike, där han gifte om sig och ägnade sig åt måleri. Han gjorde även konstnärliga knappar av halm, som han under andra världskriget inledde industriell tillverkning av för leverans till modehusen i Paris.

Från svenskt tenn till franska vyer

Björn Trägårdh var funkisfavoriten som försvann

Av MAGNUS PALM Foto: PATRIK ENGQUIST

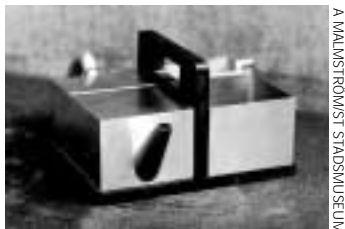
Checklista för Björn Trägårdhs design

- Objekt som möbler, vaser, bruksglas och skrivbordstillbehör. Materialen är matt eller blankpolerat tenn, trä eller glas.
- Ett huvudsakligen funktionalistiskt formspråk, med geometriska figurer och raka linjer, men även ett klassiskt mjukt.
- Rena ytor med ingen eller mycket enkel dekor.
- Ofta enkla, ändamålsenliga formlösningar i enlighet med funktionalismens ideal.

Ovan: Burk för Svenskt tenn, stämplad 1932, med vilande vildåsna som lockknopp – knoppen ritade Trägårdh för sina hattnålar, 2 800 kr, Modernity.

Sparsmakad "skyline" av funkisföremål för skrivbordet. Bleckhorn i trä och tenn, cigarettburk i tenn, med fack för tändsticksask, och, längst t h, teburk i polerat tenn, från Svenskt tenns egna samlingar. Blomvas i tenn, stämplad 1929, 25 000 kr, Stockholmodern.

A MALMSTRÖMIST STADSMUSEUM

Rak linje. Internationellt uppmärksammas superfunkis på Stockholmsutställningen 1930. Kanna, sockerskål och gräddsniipa i tenn, rektangulär låda av ebenholts.

Mjuk linje. Lövfatet, 1 175 kr, och päronvasen, 2 500 kr, båda Svenskt tenn, är formgivna på 30-talet; ljusstaken, också ritad på 30-talet, tillhör Svenskt tenns samlingar.

Björn Trägårdhs kända lädfåtölj – soffa gjordes också – för Svenskt tenn, 1930. Gunnar Asplund, funkisarkitekten, hade en i sin lägenhet. Ny kan beställas från Svenskt tenn (dock ej exemplaret ovan, som tillhör Stockholmodern).

Björn Trägårdh

Fyndställen & priser

Antikhandlare med 1900-talsdesign som specialitet brukar tycka om Björn Trägårdh. Hans **möbler och tennföremål från 1930-talet** tillhör, som en av dem uttryckte det, "det bästa svenska man kan köpa" från funktionalismens första år. Priserna är därefter. Möbler i gott skick kan gå för 10 000 kr och uppåt på kvalitetsauktioner; tennföremålen varierar från några tusenlappar till 20 000–25 000 kr.

Bruksglasen för Reijmyre kostar från 150 kr/st och uppåt; karaff och shaker över tusenlappen. Finns i väl-sorterade antikaffärer som

Apollo antik och Å la carte antik, m fl. Svenskt tenn har en del tennföremål i **nyproduktion** (priser föregående sida), och även lädfätöljen, 14 300 kr exkl tyg (tygätgång 5,7 m), med pall, 5 250 kr exkl tyg (tygätgång 1,3 m). Intresset för Trägårdhs **måleri** är begränsat. Bra saker har sålts för över 6 000 kr, men det finns exempel på tavlor som på auktion gått för några hundralappar.

Geometri och funktion, två begrepp som förenas i Björn Trägårdhs bricka med handtag, för Svenskt tenn, ca 1930. Tillhör Svenskt tenns samlingar.

Signaturer, märken, m m

Möblerna för Svenskt tenn är normalt sett inte signerade; det kan vara svårt att avgöra om t ex Uno Åhrén eller Trägårdh står bakom ett bord.

De tog troligen fram gemensamma modeller för Svenskt tenns inredningar. I brist på signaturer finns bilddokumentation. Tennet är stämplat (bilderna t h), inte med någon specifik Trägårdhsignatur, utan med vapen, firma och årtal. Stämpel ovan anger 1932, och under, en modern stämpel för ett nyproducerat föremål. Svenskt tenns firmastämpel är formgiven av Akke Kumlien, med änglar ritade av Bertil Lybeck.

LÄS MER!

Estrid Ericson – Orkidé i vinterlandet. Carlssons, 2000. Intressant material- och textsamling om bland annat de formativa åren på firma Svenskt tenn, där Trägårdh spelar en roll inte bara som tenn- och möbelformgivare utan också som inredare.

Teddy Brunius: **Björn Trägårdh**, ur tidskriften *Ord och Bild*, 1949. En exposé över Trägårdhs konstnärskap, som det uttrycks i måleriet. Välskrivet, perspektivrikt.

Hedvig Hedqvist och Rikard Jacobson: **Modernt svenskt tenn.** Atlantis, 2004. Kommer ut i september, till Svenskt tenns 80-årsjubileum. Skriver och dokumenterar det moderna svenska tennets historia; mycket Björn Trägårdh, i ord och bild.

